

Георги Карловски, Васил Левски, Христо Ботйов, Юрдан Юрданов - Инджето...

Появата на Караджата в Добруджа през 1866 г. е запомнена не само с неговите пламенни бунтовни слова, но и с ревизия на наличното оръжие и с идеята за подготвяне на една чета от добруджански младежи - Тулчанската.¹⁸ Съвременници свидетелстват също за пропагандните усилия на учителстващия в Добруджа - в гр. Хърсово, Иван Кършовски. Сред българите в гр. Мачин пък пръска революционните идеи учителят Димитър Станчев.¹⁹ В Тулча душа на тайните приготовления е търговецът Георги Карловски с прозвище Казака. Посветен отрано в революционните кроежи, използвайки паспорта си на австрийски поданик при преминаване на границата, той често пътува до Галац и държи връзка с емигрантските среди. Заподозрян е обаче от турската власт и в началото на септември 1867 г. е издадена заповед за неговото експулсиране като бунтовник.²⁰ С поръчение да повдига борческия дух на патриотите в отечеството, от Влашко се завръща и установява в Търново и местният деец Йордан Инджето.²¹

Изброените фрагментарни сведения не дават задоволителен отговор на въпроса кога точно кръгът около Раковски целенасочено предприема стъпки за подготвяне почвата в България за посрещане и улесняване на бъдещите чети, които следвало да се сформират на румънска земя. Може да предположим, че още преди учредяването на ВНТГН някои от неговите сътрудници - бивши легисти, са проявили самоинициатива в тази насока, а впоследствие са били поощрени от новосъздадения ръководен център.

В този контекст навярно трябва да се преценява и активността, проявена от Левски, който упорито способства за усилване на революционната пропаганда в България - отначало в родния край, сетне в Добруджа. Установяването му в близост до границата с Румъния е продиктувано колкото от стремежа му да влияе върху разположението на духовете сред сънародниците в тази област, толкова и от убеждението, че е необходимо да се оживят връзките с българските общности извън страната, за да се осъществят планове на радикалното крило на емиграцията.²² Още при прехвърлянето си от Галац в Тулча Левски не пропуска възможността да пренесе "някакви бунтовни картини". За съжаление появата на първите екземпляри от запретените литографирани картини довежда до арестуването на неопитните му другари, а самият Левски едва успява да се измъкне от ръцете на турската полиция.²³ Неговата намеса в тази форма на пропаганда още веднаж потвърждава, че той е поел по рискования път на революционен емисар вътре в страната. Следва уславянето му за учител в с. Еникьой през юли 1866 г., където дейността му далеч надхвърля обичайните задължения в школото. Според съвременници тук той образувал дружина от верни другари; пред учениците си говорел за легията в Белград, а при обучението наблягал на физическата подготовка и военните упражнения. В края на 1866 г. Левски отново пресича границата - този път на север - и заминава за Яш, столицата на Молдова. От тук след среща с архимандрит Натанаил, пред когото действа за материална подкрепа за бъдещи действия, отправя писмо до Раковски, за да узнае плановете му. Ориентирал се в развитието на народното дело, Левски се